

erzijds
an het
et aan
il tus-
wet en
hoofd-
en, dat
wingen
t naar
Chris-
len ge-
et ech-
et zich

van de
oolang
kracht,
t. Maar
aanvan-
en dit
o groot
in hoe-
grond-
ij buigt
sonform
ns heel
ukkelijk
bij een
randerd
erst den
e, doch
rondwet

estie be-
achter-
" zullen
te hand-
reffelijk-
aan aan
selen op-
en, juist
grijpende
t, en vert-
iek, die

BRUGH.

ans, IV.

s, wat er
lezen, en
Ik meen
gegevens
men wor-

ar opvolg-
dat blij-
g uitgege-
mule van
oud geeft.
ynode" is,
wering uit
niet enkel
n hadden
de „s y-
n het loo-
eramenten
segelen.
synode" is

princiep-
het daarin

de „syno-
matisch als
ver wat

broeders in
roeders die
synode"-be-
soonlijk wel

het hierop
e van prof.
te aanvaar-
ondsleer, en
in beginsel
later door
ek, prof. H.
Lindeboom,
ers is voor-

leeren het-
e r d e.

Ik hier een
lkander heb
it geval de

zaak in geen enkel opzicht, want het gaat er om, wat geleerd wordt; of dat vóór 1942 personen in de Kerken waren, en na 1942 „kerken", maakt voor dit geval geen verschil.

40. Daarom kunnen we niet anders, dan tot deze slotconclusie komen: dogmatisch is het precies de oude tegenstelling van A en B.

Wat het kerkrechtelijke aangaat, heb ik reeds opgemerkt, hoe het stond en geworden is.

En wat de opleiding betreft?

Daar is het niet zoo gemakkelijk tot een juiste conclusie te komen, omdat er, voorzover ik er iets van weet, in de door de „synode" uitgegeven stukken niet over gerept wordt, en in andere geschriften vond ik dat ook niet.

Maar praktisch dan?

Wordt er niet over gefluisterd?

Practisch staat het zoo, dat er oude voorvechters van de Theologische School achter de besluiten der „synode" staan (hoevel ze verklaren, dat ze „be-zwaard" zijn), terwijl anderzijds „geheide V.U.-mannen" van ganscher harte met ons mee strijden.

Daaruit zou men haast mogen besluiten, dat deze tegenstelling van oud-A en -B althans geen rol heeft gespeeld in den kerkelijken strijd, en dat men dus in zoover gelijk heeft met de bewering, dat het niet de oude A- en B-kwestie is.

En toch ben ik desondanks daar niet heelemaal gerust op.¹⁾

Ik geloof niet, dat een oude eenvoudige A-broeder gelijk heeft, die eens tegen me zei: „Heel dit kerkelijke conflict is de oude kwestie van de Theologische School en de Vrije Universiteit; daarom gaat het alleen!"

Maar ik geloof ook niet, dat deze oude tegenstelling zoo verouderd was, als het wel leek; en dat ze er, misschien meer ondergronds, toch een rol in heeft gespeeld.

Want er stond, menselijk gezien, in ons kerkelijke leven een belangrijk ding te gebeuren, dat vandaag aan den dag bij een normale ontwikkeling geheel of bijna een feit zou zijn geweest, en waarvan men zich in sommige invloedrijke kringen in onze Kerken goed bewust was.

Wat dat dan was?

Wat was de meerderheidskwestie.

„Bij de samenvloeiing der twee Synoden in 1892 wisten wij zeer goed, dat de 26 stemmen die op de C. G. (= Chr. Geref.) Synoden tot het laatste toe pal stonden voor de School, en dus de meerderheid vormden van de 40 stemmen, die op datzelfde oogenblik der samenvloeiing met 40 afgevaardigden der N. G. K. (= Ned. Geref. Kerken), m i n d e r h e i d werden. Toen werd het 26 van 40, in plaats van 26 van de 40; van ongeveer 2/3 werd het ineens ongeveer 1/3". Zoo schreef prof. L. Lindeboom in 1902 in het September-October-nummer van „Voor het recht, de vrijheid, en den vrede der Kerken".

Dat heeft betrekking op een bepaald geval, maar feit is, dat sinds de vereeniging inzake de opleiding de B-groep altijd de meerderheid heeft gehad, omdat er een gedeelte van A was, dat in dat punt wilde toegeven aan den aandrang van de B-zijde om de Theologische School op te heffen, daar men immers aan de V.U. toch genoeg had, en zoo was het ook mogelijk, dat in 1902 op de Synode het besluit werd genomen om de Theol. School te incorporeren in de Theologische faculteit van de Vrije Universiteit; welk besluit echter niet werd uitgevoerd, omdat die uitvoering te groote gevolgen zou hebben gehad, want de tegenstanders hadden verklaard, zich niet te zullen conformeren.

Maar die meerderheid was er en bleef er.

Die heeft ook steeds gezorgd, dat het promotierecht niet werd verleend aan de Theologische School.

Maar het was er niet ver meer van af, of die verhouding was omgekeerd. Naar menselijke berekening was dat nog een kwestie van enkele jaren.

En het zijn dan ook de leidende figuren van de oude B-richting die den stoot hebben gegeven tot het nemen van deze synodale beslissingen. Ik noem de namen van prof. dr. H. H. Kuyper en prof. dr. V. Hepp, die met behulp van anderen er voor hebben gezorgd, dat de voorvechter van oud-A en van de Theologische School te Kampen, prof. dr. K. Schilder zijn positie in de Kerken onmogelijk werd gemaakt, en toen die „er uit was", konden de anderen rustig blijven, EN SCHREEF EEN PRAEADVISEUR VAN DE „SYNODE" AAN EEN PREDIKANT, DIE ZICH OOK VRIJMAAKTE: „DEZE BESLUITEN ZIJN NIET VOOR U GEMAKT".....²⁾

¹⁾ Men lette er op, dat de schrijver hier niet spreekt over hen, die „van ganscher harte met ons mee strijden", doch over degenen, die hen en ons hebben uitgeworpen. En voorts, dat de door hem bedoelde „kwestie" factisch van een overtuigings-geding tot een machts-geding is gedenatureerd. (Noot van de Redactie.)

²⁾ Om te onthouden! Zou deze praeadviseur ook juridisch zijn aangelegd, dan beteekent dat zoo iets als: een wet is gemaakt om iemand te kunnen „vangen", maar niet „al den volke". Een oogenblikje later heet het echter: wat de synode besloot, HEBBEN de kerken besloten; d.w.z. deze besluiten zijn ook DOOR u „gemaakt". (Noot van de Redactie.)

Alles samenvattende meen ik dus, dat er reden is om te zeggen, dat heel deze strijd, afgezien van het kerkrechtelijke deel, precies de oude A- en B-kwestie is, waarbij men heeft getracht de oude A-richting eenvoudig aan den kant te zetten, wat niet is gelukt. De H. Volten heeft in „De strijdende Kerk" een zeer waar woord gesproken: „de synode heeft psychologisch misgetast, en oud-A is weer wakker geworden!"

Inderdaad!

Wij hebben er iets van gezien op den Schooldag te Kampen op den 2den October van het vorige jaar!³⁾

Maar er zijn nog heel wat slapende honden.

Het wordt tijd, dat ook zij wakker worden gemaakt!

Neede.

J. VAN RAALTE.

³⁾ Dit artikel is geschreven voorjaar 1947.

BOEKBESPREKING

„Het Viduaat" (= de weduwenstaat), Door ds Joh. Francke. Administratiekantoor G. Vink & Zn. Postbus 5018. Rotterdam-Zuid. Giro 203702. Prijs f 0.95.

In de classis Rotterdam van de Gereformeerde Kerken ontstond in verband met de Noodwet-Drees (Ouderdomsvoorziening) verschil over I Tim. 5:3-16. De Joh. Francke geeft nu in deze studie eene nauwkeurige uitlegging van dit Schriftgedeelte, ter weerlegging van de verklaring ervan door G. Wohlenberg, dien ds D. K. Wielenga volgt. Het is eene proeve van Schriftuitlegging, die niet alleen den rechten zin van I Tim. 5:3-16 kan doen verstaan, maar ook leeren, hoe men bij goede exegese te werk moet gaan.

S. GREIJNDANUS.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater,

Het Indische drama voert ons koninkrijk in al grotere moeilijkheden. Het wordt een drama van vergissingen en onnoozelheden tegenover geraffineerde Oostersche slimmigheid.

De onnoozelheid onzerzijds was er allereerst bij de drie heeren van Linggadjadi. Zij was er nu weer bij 't driemanschap, waarmede de veiligheidsraad ons opschepte.

Ik las ergens, dat een Amerikaan op het hooren der benoeming van Graham verzuchtte: de hemel beware Indië. Een goedwillende, simpeldenkende, humanist. Als onze Schermerhorn.

En waren onze ministers tegen de gevaren, die dreigden en van den kant der revolutionairen van Djokja, en van de zijde der verzoeningscommissie op hun hoede? Blijkbaar niet. Heel eenvoudig gezegd: wij lieten er ons weer eens tusschenemen. Het is voor den gewonen Nederlander om uit zijn vel te springen.

Ik reisde onlangs met een eenvoudigen marinier, die pas uit Indië kwam. Hij was daar drieëntwintig jaar aaneen geweest. Hij zeide: gij wordt vooreerst verkeerd ingelicht. Daarna: de lieden, die naar Indië gaan, kennen den Indonesiër, waarmede zij onderhandelen, niet.

Ik ken ze, zeide hij. Ik ken den Javaan. Hij was zielsblij, toen wij terugkeerden na de Japansche bezetting. Hij raakt tot wanhoop, nu wij ons gezag niet handhaven.

Maar die „halve apen", zooals hij de mannen der z.g.n. republiek betitelde, dat zijn deugnieten, zei hij. Die heele republiek bestaat in wezen niet. Laat men onze jongens vier dagen geven — het was vóór de politionele actie — en heel dat gevalletje stort in.

Wij hebben eerst die heeren der republiek hierheen gehaald, ze op onze kosten allerlei geleerdheid meegegeven; maar zij blijven Oosterlingen en zijn nu heele en halve communisten; en wij zijn die lieden in alles ter wille.

Was het oordeel van den heer Van Kleffens in de eerste zittingen van den veiligheidsraad veel anders?

En nu gingen daar weer mannen heen, die zich vergissen in de lieden, waarmede zij onderhandelden. Zij kennen Indië niet. Zij kennen den Indiër niet. En het driemanschap van den veiligheidsraad kent ze ook niet.

Waar moet dat op uitloopen? Op het thans bekende resultaat.....

Wij gaan wel donkere dagen voor ons Indië en voor ons eigen volk tegen.

Wee u land, dus de Prediker 10:1, welks koning een kind is.....

Een kind?

Ik vond in „The Hibberts Journal" van Jan. '48 een artikel van den ook ten onzent wel bekenden

Dean Inge, den vroegeren deken van St. Pauls. An old Man look at the World.

Hij is oud: geboren in 1860 en nu dus zevenentachtig.

Welken kijk heeft deze oude man nu op de wereld?

Hij ziet uiteraard naar Engeland, en dan wordt hij somber gestemd.

Dean Inge trok indertijd veel gehoor, om zijn predicates met haar scherpe critiek. Men noemde hem de „gloomy Dean"; zwaarmoedige dominé zouden wij zeggen.

Thans heeft hij zeker alle reden om de toekomst van Engeland even somber in te zien, als wij voor ons land mogen doen. Wij, die eens de zeeën beheerschten, een werelddeel wonnen, en dit laatste nu ook verspelen. Maar Inge zegt: Engeland, dat nog kort geleden de zeeën beheerschte, en werelden won en behield, verliest nu dit alles. Laat het glijpen.

En naar allen schijn, dus klaagt hij, gaan de lichten over Europa uit. Het wordt donker om ons heen. De oorzaak?

Hij haalt het oordeel van Aldous Huxley aan, die schreef: de laatste halve eeuw getuigt van een diepen terugval in de afgoderij. De wereld rolt terug.....

Laat ik nu „maar niet spreken, zegt Inge, van den duivel, dien men in de vorige eeuw weg had gepraat, maar die thans weer te voorschijn komt als een brieschende leeuw. Ik heb genoeg van al die ons verkon-digde wijsheid over het onderbewuste, dat ons zou regeeren.

Daar zit dan in dat onderbewuste de eigenlijke aard van den mensch: een beest, een wilde, een kind.

Het beest, wij ondervonden het, volgt het instinct van de jungle; de wildernis; de wilde vindt weer zijn lust in oorlog, bloedstorting en vrouwenjagerij. En dan het kind.....

Kinderachtigheid, puerilisme in de ongezonde liefde voor spel en sport. Kinderachtigheid in de kunst en in de wetenschap.

William James heeft gejuicht, omdat Bergson het „beest van het intellect" had gedood. Nu — wij hebben in deze eeuw gezien tot welke dwaasheden dit voert. Hij gewaagt dan van het Behaviourisme, dat ons toch maar zitten liet alleen met ons „behaviour", met ons gedrag, ons doen.

Misschien is er onder mijn lezers een enkele, die niet weet, wat dit Behaviourisme was. Behaviour beteekent ons gedrag, ons handelen, ons menselijk doen.

Weinu, in het begin van deze eeuw kwamen er in Amerika en Engeland geleerden, die met alles wat de psychologie tot nog toe had geleerd, braken. Zij rekenden den mensch voor een ontwikkeld dier. En kenden in heel het leven maar twee dingen meer: den prikkel en zijn reactie. Als wij de mensche-lijke handelingen zien, dan moeten wij, teruggaand, de oorzaak opsporen, den prikkel, die daartoe dreef.

Een eenvoudig voorbeeld uit die hoge wetenschap moge dit duidelijk maken.

Hoe brengt de mensch het tot een knipoogje? Wel, prikkel het hoornvlies van het oog met een haartje, en dan komt het.

Nu zullen vele knipoogjes allicht wel uit andere prikkels zijn te verklaren. Maar er moet ten slotte zulk een oerprikkel zijn en die vindt men dan bij het kind. Om kort te gaan: de wetenschap moet dien prikkel leeren kennen, en dan weet zij ook, hoe de reactie zal zijn.

Van het haar tot het knipoogje; misschien wel zoo'n „gekloofde haar" als van de revisiesynode, die ook haar knipoogjes naar „allerlei kant wierp, naar men weet.

Dan kan de wetenschap alle menscheijk handelen kennen en ook alles voorspellen. En — natuurlijk ook leiden. Dan had men het menscheijk doen ten volle in de hand.

Ziedaar de onnoozelheden van z.g.n. hoge wetenschap.

Dit is zeker, zegt nu Inge, zij, die lang geleden het geloof in God hebben verloren, verliezen nu het geloof in den mensch.

De oude heer Inge vergeet, dat hij zelf tot dat verlies van 't waarachtig geloof duchtig medewerkte. Hij was in den grond der zaak een halve heiden. En nog zegt hij: ik begroet allen, die den Heere Jezus Christus liefhebben als mijn broeders en helpers, om het even met welken naam zij Hem noemen. Men zou hem dus tot voorzitter van een oecumenisch congres kunnen benoemen. Hij is breeder nog dan breed.

Ik vind het nog altijd jammer, zegt hij, dat de oud-Aziatische religies en de christelijke religie zoo van elkander verwijderd bleven.

Deed hij niet, zou ik zeggen, zijn best, om de banden der oude synthese weer te hechten, toen hij zijn boek over Plotinus schreef?

Maar nu klaagt hij: men roemt in het humanisme,

CORRIGENDA.

In het artikel „Eenhoudsmogelijkheid" van ds G. A. Hoekstra, in het nummer van 17 Januari, slopen enkele foutjes in:

Kolom 1, alinea 4, regel 1, staat: „Want het is", moet zijn „Want is het". Zelfde kolom onderste regel staat: „waarom wij", moet zijn „waarom zij". Kolom 2, alinea 8 staat „G. Braakman", moet zijn „G. Braaksma".